

Z knihy: „Kein Kernkraftwerk in Zwentendorf, 30 Jahre danach“ (Žádná atomová elektrárna v Zwentendorfu, 30 let poté), s. 69-72

Christoph Mittler

**Pochod 21. 5. 1977 – 30. 5. 1977
(Pěšky ze Salcburku do Zwentendorfu)**

Myšlenka uspořádat pochod vznikl spontánně jednoho večera v Innsbrucku v tzv. KOZ (Komunikačním centru), v levém alternativním protějšku ke KOMM (Komunikačnímu centru), zařízení Rakouského společenství vysokoškolských studentů (ÖH).

Při předstírané stejné základní myšlence „komunikace“ vedla obě centra mezi sebou skoro propagandistickou válku: jedni revolučně, druzi revizionisticky, a to přirozeně arci ostře a originálně, navíc zkratkovitou verbální komunikací: „Pojď do KOZ a vyser se na KOMM“.

Tam v KOZ byl tedy pozdě večer vypuštěn džin z lahve: Pochod do Zwentendorfu.

Fantazie pracovala, pochod měl být chápán jako vlna: zprvu nenápadná, přicházející ze západu (Vorarlberg), měla směrem dále na východ s narůstajícím rozhořčením a zvyšujícím se počtem účastníků smést nepřátelskou atomovou elektrárnu.

V duchu se nám denně zjevoval bobtnající mohutný solidární demonstrační průvod, a na konec odhad: ... „Co myslíš? Tisíce?“ ... No v každém případě stále přibývající.

Trasa byla, podle mého měřítka z dětství (nejdelší moje tehdejší cesta vedla ze Salcburku do Vídně – „fů, daleko“), zkrácena na klasickou vzdálenost 300 kilometrů:

Aus: Kein Kernkraftwerk in Zwentendorf, 30 Jahre danach, S. 69-72

Christoph Mittler

**Der Marsch, 21.5.1977-30.5.1977
(Zu Fuß von Salzburg nach Zwentendorf)**

Der Marsch war bei seiner Erfindung sicher so einsilbig gedacht, wie es klingt. Erfunden eines Abends in Innsbruck im so genannten KOZ (wie Kommunikationszentrum), dem linken alternativen Gegenstück zum KOMM (wie Kommunikationszentrum), einer ÖH-Einrichtung.

Bei gleicher Grundidee „Kommunikation“ verlief die propagandistische Auseinandersetzung zwischen den Kommunikationszentren: revolutionär vs. revisionistisch, naturgemäß scharf und originell bei gewisser Sprachlosigkeit: „Komm ins KOZ und kotz ins KOMM“.

Dort im KOZ stieg also spätabends der Geist aus der Flasche: Der Marsch nach Zwentendorf.

Phantasiert als eine Welle: Klein beginnend im Westen (Vorarlberg) sollte sie nach Osten hin entrüstungs- und zahlenmäßig anschwellend das feindliche AKW wegbranden.

Vor unserem geistigen Auge erscheint ein täglich solidarisch riesiger werdender Demonstrationszug, schlussendlich vielleicht: „Was glaubst du? Tausende?“ Na, auf jeden Fall anschwellend.

Die Strecke wurde entsprechend einer meiner kindlichen Maßeinheiten (die längste Reise meiner Kindheit führte von Salzburg nach Wien – „pfah, weit“) auf die klassische 300 Kilometer Distanz verkürzt:

„To musí stačit.“ Výzva k účasti byla „internacionální“, určena pro všechny občanské iniciativy rakouských spolkových zemí, i když ne vždy bez obav, vzhledem k politické spolehlivosti jednotlivců, o kterých se tvrdilo, že mají spíše biologické obavy o německé genetické dědictví.

Byly rozeslány pozvánky, pro pochod získána povolení příslušných okresních hejtmánství podél trasy a vyzooměn tisk („300kilometrový pochod ze Salcburku do Zwentendorfu“).

Každé masové hnutí potřebuje pravé nadšence – ti pochodovali ze Salcburku, částečně bosí, holky z Vorarlberku stavěly na odiv své silné copy, někteří pak v rouše Ježíšově a sandálech, jiní zase pragmaticky vybaveni dobrou obuví (boty na pochod).

Byli jsme jádrem, co do počtu věru malým. Přesně u místní tabule Salcburk nás zdejší sympatizanti opouštěli s přáním všeho dobrého. To mohlo být důvodem k zamyšlení, ale počasí bylo krásné, myšlenka také a stále ještě svěží.

Propagandistický úspěch měla zajistit jednak pochodující skupina s transparenty a předpokládána obtíž v důsledku omezení provozu a jednak mělo průvodní vozidlo vybavené reproduktorem podél trasy pochodu informovat o nebezpečích atomových elektráren a o smyslu našeho pochodu pro dobrý účel.

Součástí agitace byly letáky, vydané v počtu, na tehdejší poměry nevídaném - 25.000 kusů.

V úvodu letáků byla plakátová vyobrazení strašlivých dětských zrud. S odstupem mezitím uplynulé doby se domnívám, že jsme doufali, že venkovské ženy, které alespoň o jaderných elektrárnách ještě nic nevěděly, po rozhovoru s naším politickým komisařem odloží zástěry a „spontánně“ (pokud možno ještě přitáhnou své

„Das muss reichen.“ Die Ausschreibung zur Teilnahme war „international“ an alle Bürgerinitiativen in den Bundesländern, wenngleich nicht unbesorgt in Bezug auf die politische Zuverlässigkeit Einzelner, denen eher biologische Ängste um die deutsche Erbmasse nachgesagt wurden.

Einladungen wurden verschickt, Genehmigungen der Bezirkshauptmannschaften entlang der Wanderroute eingeholt und die Presse verständigt („Der 300 km-Marsch von Salzburg nach Zwentendorf“).

Jede Massenbewegung braucht einen Kristallisationspunkt und der marschierte teils bloßfüßig und mit Zöpfen (Vorarlberger Bauernmädchen), teils jesumäßig mit Riemenschlapfen, teils pragmatisch equipmentiert mit gutem Schuhwerk (Wanderschuhe) in Salzburg los.

Kernartig eben, somit zahlenmäßig klein, am Ortsschild Salzburg pünktlich von den örtlichen Sympathisanten mit guten Wünschen verlassen. Das hätte zu denken geben können, aber das Wetter war schön, die Idee auch und noch unverbraucht.

Der propagandistische Erfolg sollte einerseits durch die marschierende Truppe mit Transparenten und die erhoffte Verkehrsbehinderung erreicht werden, andererseits sollte ein Lautsprecherwagen entlang der Marschroute über die Gefahren der Atomkraftwerke einerseits und unser opferreiches Marschieren für den guten Zweck andererseits informieren.

Teil der Agitation waren Flugblätter in einer für die damaligen Verhältnisse wahnwitzigen Auflage von 25.000 Stück.

Der Aufmacher der Flugblätter waren plakative Darstellungen von grauslichen kindlichen Missbildungen. Mit dem Abstand der inzwischen vergangenen Zeit vermute ich unsere Hoffnung dahinter, die zumindest in Bezug auf AKWs noch unaufgeklärten dörflichen Frauen würden

manžele) se k vlně protestního průvodu připojí.

Styky s obyvatelstvem jsou odedávna toužebným přáním každého politického intelektuála: nejen toužebným, ale také obtížným.

Pokus vytvořit takové kontakty málem skončil hned první den katastrofou, když se pobíhající četa agitující s letáky plných potratů kvůli nedostatku diskutujících ve vesnicích dostala do blízkosti svatební společnosti v hostinci (věru tematicky a časově úplně vedle).

Přímý agitační úspěch zůstal sice nepatrný, zato omezení provozu udělalo své. Četnická auta s modrým světlem jedoucí před pochodující skupinou a za ní propůjčovala celé akci váhu a důstojnost, fotografující státní policisté nám připravili skoro pocit slávy příslušející obětem politického pronásledování.

Druhý den pochodu byl co do počasí velmi špatný a je v mém albu fotograficky zachycen pod titulem „Krise“.

Děšť zapříčinil jistou demoralizaci a téměř by všechno bylo ukončeno. Ale naděje na davy, které se připojí v Linci (a dobrá předpověď počasí) rozhodly a pochodovalo se dál.

Mezi intelektuály byla atmosféra spíše pro ukončení. Ženy z (Vorarlberského) Bregenzer-Waldu ale chtěly pokračovat (nit lugg lo/nicht locker lassen=neustupovat)

Omezení provozu až k cíli jedné etapy končící v Linci a i kolony aut přizpůsobivších svoji rychlost tempu pochodu, skutečně umožnilo

nach einem Gespräch mit unserem Politkommissär die Schürzen weglegen und sich „spontan“ (möglichst noch die Ehemänner unterfassend) dem Protestzug im Sinne der Welle anschließen.

Kontakte zur Bevölkerung sind ja seit jeher ein sehnsüchtiger Wunsch eines jeden politischen Intellektuellen und: so sehnsüchtig wie schwierig.

Ein Versuch, solche Kontakte herzustellen hätte gleich am ersten Tag beinahe in einer Katastrophe geendet, als sich der fliegende Agitationstrupp mangels Diskussionswilligen in den Dörfern mit den von Missgeburten strotzenden Flugblättern einer Hochzeitsgesellschaft im Gasthaus (sicher thematische und zeitlich verfehlt) näherte.

Wenn auch der direkte agitatorische Erfolg klein blieb, war doch die Entwicklung bei der Verkehrsbehinderung sehr befriedigend und die mit Blaulicht vor und hinter der Marschgruppe fahrenden Gendarmeriefahrzeuge verliehen der Sache Gewicht und Würde, fotografierende Staatspolizisten versetzten uns in den Vorhimmel der politischen Verfolgung.

Der zweite Marschtag war vom Wetter her schlecht und ist in meinem Album unter dem Titel „Die Krise“ fotografisch festgehalten.

Der Regen bewirkte eine gewisse Auflösung und beinahe wäre alles abgebrochen worden. Doch die Hoffnung auf die zuströmenden Massen in Linz (und der gute Wetterbericht) brachten den Entschluss zum Weitermarschieren.

Atmosphärisch waren eher die Intellektuellen für Abbrechen und die Bregenzerwäldlerinnen fürs Weitermachen („nit lugg lo“).

Die Verkehrsbehinderungen bis zum Etappenziel Linz mit ihren im Schrittempo den „Marsch“ passierenden Autokolonnen

účastníkům pochodu rozdat celý náklad letáků právě ještě včas, neboť od Lince pokračovala trasa pochodu nepochopitelně nejen po silnici, po které nejezdila téměř žádná auta, podél dálnice, ale i přes pole a lesy.

Přesto (zřídka nám byl smysl slova „přes – to“ tak jasný) se dále pochodovalo se vztyčenými transparenty, i když se uprostřed už trochu prověsily.

Malá potácející se vlající skupinka uprostřed polí stále více připomínala procesí Božího těla.

Fakt, který nejzřetelněji poukázal na naše selhání, bylo dramatické omezení policejního doprovodu od Lince.

Policejní hlídky s modrým světlem, jedoucí až do Lince před naším pochodem a za ním, tak, aby nás měly absolutně pod kontrolou, mohly být od Lince bez obav nahrazeny jedním tlustým venkovským četníkem na mopedu značky Puch, s nímž jsme se brzy spřátelili, už jen proto, že se nabídl jako spolehlivý doprovod, který zároveň se stal jedním z mála objektů naší agitace.

Obce, jimiž jsme procházeli, se po výzvě zaznívajících z amplionů vozů vypadaly jako po vymření. Sotva někdo byl zvědavý, k čemu prosebný hlas agitátora z reproduktoru vyzývá:

„Přijďte prosím na náves a diskutujte s námi.“

I když byla práce hlasatele zpočátku částečně z ješitnosti, částečně z pohodlnosti docela vyhledávána, brzy se neustálé opakování stejného hlášení (např. „rakouské občanské iniciativy požadují...“) stalo obtíží a hlasatel rád přenechal tuto činnost někomu, kdo pravděpodobně umění toho moc nevnímá zvládal lépe.

ermöglichten den Teilnehmern tatsächlich den Absatz der gesamten Flugblattaufgabe – gerade noch rechtzeitig, denn ab Linz führte der weitere Verlauf der Marschroute über die unverständlicherweise unbefahrene Bundesstraße entlang der Autobahn durch die Felder und Wälder. Trotzdem (selten war uns der Wortsinn des Wortes trotz-dem so klar) wurde weiter marschiert und die Transparente hochgehalten, wenngleich sie in der Mitte schon etwas durchgingen. Das wackelnde und flatternde kleine Grüppchen inmitten der Felder erinnerte immer mehr an eine kleine Fronleichnamsprozession.

Der Punkt, der uns unser Scheitern am deutlichsten vor Augen führte, war die dramatische Einsparung an Exekutive ab dem Etappenziel Linz.

Die bis Linz lückenlos und notwendigerweise vor und hinter dem Marsch mit Blaulicht fahrenden Funkstreifen konnten ab Linz getrost durch einen dicken Landgendarmen auf einem Puch-Moped ersetzt werden, mit dem wir uns bald anfreundeten, schon alleine deshalb, weil er sich als verlässlicher Begleiter, als eines der wenigen Objekte der Agitatoren anbot.

Die durchwanderten Ortschaften stellten sich nach der Vorarbeit durch den Lautsprecherwagen für die Marschierenden wie ausgestorben dar, kaum einer der Bewohner folgte der flehentlich vorgetragenen Aufforderung des Chefagitators: „Bitte kommen Sie zum Dorfplatz und bitte diskutieren Sie mit uns.“

Wenngleich der Job des Sprechers anfangs teils aus Eitelkeit, teils aus Marschfaulheit recht begehrt war, überließ man die Arbeit des Persevierens („die österreichischen Bürgerinitiativen fordern ...“) bald gerne einem, der wahrscheinlich die Kunst des Weghörens besser verstand.

Bylo to velké vypětí, zvláště fyzické, které dovedlo účastníky k dobrému konci, i když počáteční malá vlna až k branám Zwentendorfu zůstala stále jenom vlnkou.

Nahrazením exekutivního konvoje četníkem na mopedu se „pochod“ konečně stal dnem putování rakouských občanských iniciativ a co se nestalo na široké platformě, bylo možné v malé skupině.

Pracující se otevřeli intelektuálům a obráceně.

Copatá vesnická holka byla v kole se studentem s lenonkami, za doprovodu flétny jednoho maoisty a společně s nimi tancoval jeden poštovní úředník z Innsbrucku jako derviš. Viděno ze společensko-politického hlediska: ráj na zemi.

Když je cesta cíl, tak se cíl sám stává bezvýznamným.
(Škoda, že krásná existencionální moudrost byla jako gag vyplývána na jeden automobilový koncern.)

Přiměřeně odevzdaně reagovali hrdinové pochodu při pohledu na úhlavního nepřítele, atomovou elektrárnu.

Soucit vyvolávající ošklivý betonový blok uprostřed monotonní krajiny působil nemotorně.

Všichni jsme cítili sílu v sobě, bylo nám, myslím, už tehdy jasné, že jsme stáli před neškodnou mrtvolou.

Tím uspokojena a uklidněna se skupina pochodujících bez patosu zase rozešla. Nikdy nebyl založen spolek veteránů a ani se neuspořádalo setkání účastníků pochodu.

Ano!

Es war eine große Aufregung, besonders körperlich, das brachte die Sache für die Teilnehmer zu einem guten Ende, auch wenn die Welle bis vor die Tore Zwentendorfs nur ein Gekräusel blieb.

Mit dem Wechsel vom Exekutivkonvoi zum Gendarmen mit Moped wurde „der Marsch“ endgültig zum Wandertag der österreichischen Bürgerinitiativen und was auf breiter Ebene ausblieb, wurde in der kleinen Gruppe möglich. Die Werktätigen öffneten sich den Intellektuellen und umgekehrt. Das Bauernmädchen mit den Zöpfen tanzte mit einem Studenten in runder Nickelbrille zur Flöte eines Maoisten zusammen mit einem wie ein Derwisch tanzenden Innsbrucker Postbeamten. Ein gesellschaftspolitisch gesehen biblischer Zustand.

Wenn der Weg das Ziel ist, so wird das Ziel selbst bedeutungslos. (Schade, dass eine schöne existentialistische Weisheit als Gag an einen Autokonzern verschwendet wurde.)

Entsprechend gelassen reagierten die Helden des Marsches auf den Anblick des Erzfeindes, des AKW.

Der mitleiderregend hässliche Betonklotz mitten in nichts als Gegend wirkte unbeholfen.

Stark, wie sich alle fühlten, war uns, glaube ich, schon damals klar, dass wir vor einem harmlosen Toten standen.

Somit beruhigt und gelassen unpathetisch löste sich die Gruppe der Marschierer auch wieder auf und nie wurde ein Kameradschaftsbund gegründet oder ein Veteranen-Klassentreffen veranstaltet.

Jawohl!

Autor: Dr. Christoph Mittler

Narozen roku 1949. V letech 1971 až 1979 „revoluční činnost“ a studium medicíny v Innsbrucku. Poté „dlouhý pochod“ ve Vorarlberku. Nyní odborný lékař úrazové chirurgie v Zemské nemocnici Feldkirch se specializací chirurgie ruky a mikrochirurgie

***Překlad do češtiny: Hana Jílková,
Ledenice, spolupráce Helga Grimmová,
Třeboň, Bernhard Riepl, Kaplice***

Zum Autor: Dr. Christoph Mittler

Geboren 1949. 1971 bis 1979 Revolution und Medizinstudium in Innsbruck. Danach der lange Marsch in Vorarlberg. Jetzt Facharzt für Unfallchirurgie am LKH Feldkirch mit Schwerpunkt Hand- und Mikrochirurgie